

Vlaams
Parlement

ingediend op **620** (2015-2016) – Nr. 2
12 april 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Ingeborg De Meulemeester en Jo De Ro

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Hilde Crevits,
minister Jo Vandeuren en minister Philippe Muyters

Conceptnota. Samen tegen schooluitval

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:

Vera Celis, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde;

Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;

Ann Brusseel, Jo De Ro;

Caroline Gennez, Tine Soens;

Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

Peter Persyn, Grete Remen, Axel Ronse, Willy Segers, Ann Soete, Manuela Van Werde;

Caroline Bastiaens, Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;

Katia Segers, Steve Vandenberghe;

Elke Van den Brandt.

Documenten in het dossier:

620 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs	4
1.1. Situering, visie, definities en cijfers	4
1.2. Geïntegreerde aanpak en uitgangspunten	5
1.3. Actieplan.....	6
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	8
2.1. Tussenkoms van Ingeborg De Meulemeester	8
2.2. Tussenkoms van Caroline Gennez	10
2.3. Tussenkoms van Jo De Ro	11
2.4. Tussenkoms van Jos De Meyer	13
2.5. Tussenkoms van Ann Brusseel	13
2.6. Tussenkoms van Koen Daniëls	13
2.7. Tussenkoms van Elisabeth Meuleman	14
2.8. Tussenkoms van Kathleen Helsen.....	15
3. Antwoorden van de minister en repliek	15
Gebruikte afkortingen.....	19
Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Onderwijs besprak op 24 maart 2016 de conceptnota van de Vlaamse Regering 'Samen tegen schooluitval'. De minister maakte gebruik van een powerpointpresentatie die terug te vinden is op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

Over de conceptnota werd advies gegeven door de Vlaamse Onderwijsraad en de Kinderrechtencommissaris. Hun adviezen zijn ook terug te vinden op deze dossierpagina.

1. Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs

1.1. Situering, visie, definities en cijfers

Minister *Hilde Crevits* zegt dat de Vlaamse Regering op 23 juni 2015 de conceptnota 'Samen tegen 'schooluitval' heeft goedgekeurd. Er komt een omvattend actieplan om elke jongere gekwalificeerd aan de meet te brengen. Men streeft ernaar dat elke jongere een diploma, een getuigschrift of een certificaat haalt, want dat biedt de beste perspectieven voor de toekomst. Spijbelen wordt niet aanvaard.

Samengevat komt de visie neer op het volgende:

- elke jongere heeft recht op kwaliteitsvol onderwijs en een goede leerlingenbegeleiding, maar tegelijk de plicht om onderwijskansen maximaal te grijpen. Spijbelen, niet naar school gaan of vroegtijdig de school verlaten brengt de leerkansen in gevaar;
- elke jongere gekwalificeerd aan de eindmeet brengen, biedt de beste perspectieven voor hun toekomst;
- samen tegen schooluitval is een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat stelt de ouders en leerlingen centraal, maar gaat verder: van onderwijs-, werk- en welzijnsactoren tot lokale besturen en Justitie.

Vroegtijdige schoolverlaters

In Vlaanderen verlaten gemiddeld twaalf op de honderd leerlingen de school zonder kwalificatie. In de grote steden ligt dat percentage nog hoger (Antwerpen: 24,6%, Gent: 19,6%). Die jongeren betreden kwetsbaar de arbeidsmarkt. De laatste jaren daalt het aantal vroegtijdige schoolverlaters. In 2009 was het 12,9%, in 2013 gaat het om 11,7%. In september 2016 worden de cijfers van 2014 en 2015 geactualiseerd.

In het laatste schoolverlatersrapport (2015) van de VDAB was er een hoopgevend signaal dat meer jongeren met een kwalificatie op zoek gaan naar werk en ook werk vinden. Het aandeel laaggeschoolden in het totaal van de schoolverlaters bedraagt 13,8%. Hiermee wordt de dalende trend van de laatste twee jaren verdergezet (-2,1%).

Van het aantal jongeren dat in 2013 de schoolbanken verliet, waren er in 2014 nog 8975 die geen werk vonden. Dat zijn er 567 minder dan het jaar voordien. Maar elke jongere die zonder diploma het secundair onderwijs verlaat, is er een te veel. In 2012-2013 ging het nog steeds om meer dan 8000 jongeren.

Spijbelen is een belangrijke voorspeller van toekomstige schooluitval. Als men de spijbelcijfers in Vlaanderen bekijkt, ziet men dat 73,1% van de leerlingen nooit spijbelt, 11,7% één keer spijbelt, 5,2% twee keer, 2,5% drie keer en 7,5% meer dan drie keer.

Problematische afwezigheid

Tot nog toe werd afwezigheid aanzien als problematisch vanaf dertig halve dagen of meer op een gans schooljaar. In het basisonderwijs is 0,50% van de leerlingen problematisch afwezig. Het gaat hier om 2141 leerlingen op een totaal van 411.352 leerlingen. In het secundair onderwijs gaat het om 1,7% van de leerlingen (6756 op 412.415 leerlingen). De stelling dat spijbelen een voorspeller van schooluitval is, wordt bevestigd: acht op de tien leerlingen die vaak spijbelen, slagen ook niet op het einde van het jaar.

Jongeren@risk en NEET-jongeren

Jongeren@risk zijn jongeren die wegens pedagogische, juridische, sociale of persoonlijke redenen dreigen uit de boot te vallen binnen het onderwijs. Men zoekt voor jongeren@risk een geschiktere term. Begin maart 2016 zaten er ongeveer 1300 jongeren in een persoonlijk ontwikkelingstraject of een voortraject in het stelsel leren en werken. Bijna acht op de tien jongeren die in de residentiële voorzieningen hulp krijgen, gaan effectief naar school.

NEET-jongeren zijn jongeren tussen de 15 en de 24 jaar die de schoolbanken hebben verlaten, werkloos zijn en geen opleiding volgen. Ze krijgen geen andere vorm van begeleiding en zijn niet altijd gekend bij de VDAB. Hun aantal is onbekend. Vroegtijdige schoolverlaters worden nu niet opgevolgd en dreigen zo onder de radar te verdwijnen. Het is belangrijk dat de VDAB weet waar die jongeren zitten om ze te helpen om toch nog een opleiding te volgen of ze te begeleiden naar een job. Een fijnmazig lokaal monitoringsysteem is hiervoor cruciaal.

1.2. Geïntegreerde aanpak en uitgangspunten

De conceptnota integreert de bestaande plannen rond vroegtijdige schoolverlaters en spijbelen. Wat goed is, wordt behouden. Verder zijn er nieuwe accenten en actiepunten. Europa pleit vooral voor een geïntegreerde aanpak. Daar wordt nu meer dan ooit op ingezet.

De aanpak van de problematiek van vroegtijdige schoolverlaters, spijbelen, jongeren@risk en NEET-jongeren vraagt om het engagement van alle betrokkenen: scholen, ouders, leerlingen, CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten, maar ook lokale besturen, aanbieders van schoolvervangende trajecten, VDAB, volwassenen-onderwijs, Syntra enzovoort. Het gaat om een gedeelde verantwoordelijkheid van Onderwijs, Welzijn en Werk.

Nieuw is dat Werk in dit plan wordt meegenomen. In het verleden werkten Onderwijs en Welzijn samen om jongeren aan boord te houden. Men gaat er nu vanuit dat men meer perspectief kan bieden door het Departement Werk en Sociale Economie te betrekken. Men laat jongeren niet los als ze achttien jaar en dus niet meer leerplichtig zijn. Vandaag begeleidt men jongeren tot hun 25ste om toch nog een kwalificatie te halen als ze die niet hebben, of door een werktraject.

Europa beveelt landen en regio's aan om een allesomvattende strategie te maken rond vroegtijdig schoolverlaten en spijbelen. Hier wordt nu meer dan ooit op ingezet. Men vertaalt het Vlaamse beleid naar de steden en gemeenten en naar regio's omdat schooluitval het beste lokaal, dicht bij de bron, wordt aangepakt. Daar komen lokale/regionale netwerken leerrecht 'samen tegen schooluitval'. Die bestaan overigens al in een aantal steden, bijvoorbeeld in Antwerpen.

Het hoofdaccent ligt op preventie: men wil jongeren niet loslaten, het contact met de school moet behouden blijven. Dat houdt in dat men, samen met Welzijn en Werk, jongeren een traject moet kunnen aanbieden zodat ze aan boord blijven en een goede vorming krijgen.

Naast de preventie zegt men ook dat spijbelen niet kan. Uit wetenschappelijk onderzoek en goede praktijkvoorbeelden blijkt dat hoe sneller men bij spijbelen ingrijpt, hoe groter de kans is dat een jongere weer op het juiste spoor geraakt en niet opnieuw gaat spijbelen. Men speelt dus kort op de bal en gaat aanklappend te werk.

Het Europees Referentiekader bevat vier pijlers: informatierijke omgevingen creëren, inzetten op preventie, waar nodig interventie, en compensatie voor degenen die daarna nog zijn uitgevallen.

1.3. Actieplan

De minister geeft een overzicht van de meest in het oog springende acties.

Vlaanderen stelt een Vlaamse spijbelambtenaar aan. Die staat in voor de vertaling van de conceptnota 'Samen tegen schooluitval' naar een actieplan op basis van adviezen van de Vlor, de SERV en overleg met stakeholders. Hij is verantwoordelijk voor de monitoring van het volledige actieplan en de cijfers met betrekking tot spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten en hij volgt NEET op. De spijbelambtenaar bewaakt, begeleidt en evalueert de implementatie van de conceptnota en het actieplan. Hij houdt de vinger aan de pols en detecteert knelpunten met het oog op het vinden van oplossingen. Hij verzamelt en verspreidt goede praktijken en rapporteert jaarlijks aan de minister over de voortgang van de uitvoering van het actieplan.

Deze Vlaamse spijbelambtenaar heeft dus een andere opdracht dan de spijbelambtenaren die in sommige gemeenten actief zijn. Die lokale initiatieven worden niet losgelaten. Het is de bedoeling de lokale initiatieven te versterken via een Vlaamse ambtenaar die zich exclusief met de materie kan bezighouden.

Een schoolloopbaan loopt in principe van 2,5 tot 25 jaar. Men streeft naar maximale kleuterparticipatie en aanwezigheid op school. Men creëert een veilig en warm schoolklimaat met een zorg- en talenbeleid.

Metten is weten. Alles start met een goede registratie, met het duidelijk in kaart brengen van spijbelaars, problematische afwezigheden enzovoort. Onderwijs brengt vroegtijdige schoolverlaters en spijbelaars in kaart, gekoppeld aan leerlingenstromen, leerlingenkenmerken, schoolse achterstand van leerlingen en studierichtingen, en informeert de scholen. Vandaag speelt men de jongeren kwijt, denk maar aan de NEET-jongeren. Onderwijs weet niet of ze worden opgevolgd door de VDAB, terwijl de VDAB niet weet of die jongeren nog een opleiding volgen. Als men meer trajecten op maat van de jongere wenst, dan gebeurt dat best in samenwerking met Welzijn. Als men jongeren die geen werk vinden wil begeleiden, dan is dat een taak van de VDAB. Vandaar dat men de databanken van Onderwijs en VDAB beter aan elkaar moet koppelen.

Spijbelen wordt niet getolereerd en het beleid ter zake wordt verstrengd. Men vraagt de scholen bij de eerste problematische afwezigheid signalen te geven, zowel aan de ouders, de leerling als aan het CLB. De CLB's worden sneller ingeschakeld, namelijk vanaf vijf problematische afwezigheden in plaats van tien. De definitie van problematische afwezigheid wordt aangepast. In de toekomst zal dat gelden vanaf vijftien in plaats van dertig problematische afwezigheden.

Er is een beter overleg nodig met politie en parket over de toepassing van de sancties. De bestaande afspraken inzake spijbelen met politie en Justitie zullen lokaal herbekeken worden. Dit geldt ook voor de samenwerking tussen AgODi en de parketten in het kader van de leerplichtcontrole (absoluut schoolverzuim). Hiervoor wordt een nieuw samenwerkingsprotocol afgesloten waardoor er sneller wordt ingegrepen. In overleg met Justitie, politie en Welzijn werden nieuwe duidelijke krachtlijnen geformuleerd voor de aanpak van de spijbelproblematiek. Op 16 december 2015 zijn deze Vlaamse richtlijnen aan alle CLB's bezorgd. Het is de bedoeling dat zij nu een lokale vertaling krijgen.

Men wil de jongeren niet loslaten, het contact met de school moet behouden blijven. Dat houdt in dat men samen met Welzijn en Werk jongeren een traject moet kunnen aanbieden om ze aan boord te houden en ze een goede vorming te bieden. Dat kan via een goede studie- en beroepskeuze, via het stelsel leren en werken, via trajecten op maat enzovoort.

De onderwijs- en welzijnstrajecten wil men breder openstellen voor gans het secundair onderwijs en niet beperken tot jongeren in een bepaalde leerweg. Voorheen was het zo dat een jongere zich eerst moest inschrijven in een deeltijdse opleiding alvorens gebruik te kunnen maken van bepaalde trajecten. Dat wordt nu opgelost.

Naast de bestaande time-outprojecten wil men time-inprojecten mogelijk maken. Het gaat om meer op maat gerichte onderwijs- en welzijnstrajecten binnen de schoolmuren voor jongeren die dreigen uit te vallen. Dat is belangrijk om de band met het onderwijs niet onnodig (deels) door te knippen. Het gaat om flexibele trajecten waarbij men bijvoorbeeld in de voormiddag les en in de namiddag begeleiding krijgt vanuit Welzijn.

Er komen werk- en leertrajecten tot 25 jaar. De jongeren worden niet losgelaten als ze achttien en dus niet meer leerplichtig zijn. Geen diploma betekent immers geen inschakelingsuitkering. Nu is het de bedoeling om jongeren tot hun 25ste verder te begeleiden. Zo kunnen ze toch nog een kwalificatie halen als ze die niet hebben, of een werktraject volgen.

Men wil het gebruik van flexibele leerwegen verruimen. Een schoolbestuur kan beslissen dat de klassenraad de toelating krijgt om leerlingen met tekorten in het eerste leerjaar van de eerste, tweede respectievelijk derde graad, toch te laten overgaan naar het hogere leerjaar met de bedoeling daar dan die tekorten weg te werken. Op die manier is er niet per definitie een jaar verlies en wordt het oriënteringsattest vervangen door een attest van regelmatige lesbijwoning voor het eerste leerjaar. Deze maatregel geldt voor individuele leerlingen waarvoor de beslissing om definitief een B- of C-attest toe te kennen, te ingrijpend is. De maatregel betreft geen leerlingenrecht maar een klassenraadbevoegdheid.

Er werd een onderzoeksopdracht naar flexibele leerwegen toegekend. Het onderzoek moet zicht geven op de implicaties op macroniveau, op schoolorganisatorisch niveau, op het niveau van de klas en op niveau van de leerling. Bovendien focust het onderzoek zich op de (school)organisatorische succesfactoren en randvoorwaarden die nodig zijn om flexibele trajecten te kunnen uittekenen. Op die manier wil men inzicht krijgen in succesvolle implementaties van vormen van differentiatie en flexibele leerwegen in het gewoon basis- en secundair onderwijs.

Het stelsel van leren en werken zal worden versterkt tot een volwaardige leerweg met een betere afstemming onderwijs-arbeidsmarkt en een positieve keuze voor jongeren.

Ouders krijgen een duidelijk signaal dat spijbelen niet aanvaard wordt. Luxeverzuim wordt behandeld als problematische afwezigheid, van bij de eerste halve dag. Spijbelen ten laatste vanaf vijf halve dagen wordt gemeld aan het CLB. Vanaf vijftien halve dagen wordt spijbelen als erg problematisch beschouwd.

Lokale netwerken leerrecht bestaan al in een aantal steden, bijvoorbeeld in Antwerpen. Die aanpak werkt. De regionale en/of lokale netwerken brengen de lokale situatie in beeld: wie verlaat vroegtijdig de school of spijbelt en waarom? Veelal wordt er boven de hoofden van jongeren beslist. De netwerken leerrecht hebben een specifieke aanpak: alle hulpverleners, welzijnswerkers, onderwijs-medewerkers enzovoort zitten samen met de jongere zelf rond de tafel en bespreken hoe de daaropvolgende periode er zal uitzien. Dit creëert betrokkenheid van en respect voor de jongere.

Er zal een partnerschap worden ontwikkeld tussen de VDAB en Onderwijs om een goede afstemming te bereiken voor de jongeren die nog geen kwalificatie hebben bereikt, maar die niet in het onderwijs of in training zitten. Bedoeling is om te komen tot een betere identificatie van NEET-jongeren en de onderwijsdata te koppelen aan VDAB-data.

Een activeringsbeleid/jeugdgarantieplan is bestemd voor 100% van de jonge werkzoekenden en in het bijzonder de ongekwalificeerde schoolverlaters. Binnen de vier maanden moet er een aanbod op maat zijn. Men voorziet een intensieve en persoonlijke begeleiding bij het zoeken naar een job. Men zorgt voor competentieversterking IBO en (tijdelijke) werkervaring. Er zijn ook de Wij!-trajecten. In het kader van een doelgroepenbeleid is er een lastenverlaging voor laaggeschoolde jongeren.

De minister verwijst naar de bespreking van de conceptnota over duaal leren (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 276/1). Een 35-tal pilootscholen zal vanaf 1 september 2016 zeven duale studierichtingen uittesten. Vanaf 1 september 2016 moet er een decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen zijn, dat van toepassing is op het dbso, de leertijd en de proefprojecten.

Er zijn heel wat relevante linken tussen Onderwijs en Welzijn. Veel jongeren die een aanbod krijgen in Welzijn spijbelen of dreigen ongekwalificeerd uit te stromen. Bedoeling is om tot meer effectieve leer- en ontwikkelingsprocessen bij kinderen en jongeren te komen.

Dit actieplan kan niet los gezien worden van vernieuwde visies ten aanzien van de ondersteuning van personen met een beperking, de integrale jeugdhulp, de Huizen van het Kind, de organisatie van de leerlingenbegeleiding en het preventief gezondheidsbeleid. Samen met Welzijn zoekt men naar een afstemming met de Huizen van het Kind en de integrale jeugdhulp. Men wil de netwerken leerrecht duurzamer uitbouwen, voortbouwend op bestaande structuren. Verder is het de bedoeling de Huizen van het Kind actief in te schakelen om schooluitval preventief te vermijden.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkomen van Ingeborg De Meulemeester

Ingeborg De Meulemeester is verheugd dat er een geïntegreerd beleid wordt voorgesteld inzake leerrecht, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten. Sommige zaken worden wel onder- of niet belicht in de conceptnota.

Preventie is de kern van een actief beleid. Men moet handelen voordat spijbelen zich voordoet. Hierbij is het van belang te ageren voor de eerste signalen zich

ontwikkelen en de problematiek ontstaan is. Samen met de minister is de spreker dan ook overtuigd van het nut van een aanklappend beleid.

Het doel is dat zoveel mogelijk jongeren gekwalificeerd de eindmeet halen. Men moet dan ook hameren op het belang van een kwalificatie en hierover eenduidig communiceren. Om de schooluitval tegen te gaan en de jongeren gekwalificeerd te laten uitstromen, is de verbondenheid van de leerling met de school van prioritair belang. Spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten is vaak een individueel verhaal, maar men kan wel algemeen vaststellen dat leerlingen die spijbelen of vroegtijdig de school verlaten een gebrek aan voeling of verbondenheid met de school ervaren.

Uit onderzoek van Keppens en Spruyt blijkt nogmaals dat het sensibiliseren van de ouders zeer belangrijk is en dat er binnen de groep spijsbelaars een belangrijke groep bestaat die men de zogenaamde oudersgedoogde sociale spijsbelaars noemt. Hardnekkig spijsbelen hangt dikwijls samen met een gebrek aan plichtsbesef bij de ouders. Er moet dus sterk worden ingezet op de communicatie met de ouders. Op welke manier zal de minister de communicatie met de ouders van spijsbelende jongeren verder optimaliseren en het plichtsbesef bij de ouders versterken? Als laatste stok achter de deur kan de studietoelage teruggevorderd worden van de ouders waarvan het kind problematisch afwezig is. Hoe evalueert de minister deze maatregel? Is deze effectief?

Voor veel jongeren is de arbeidsmarkt aantrekkelijk omdat er een verloning aan gekoppeld is. Maar jongeren zijn zich vaak niet bewust van de moeilijkheden om zonder een kwalificatie een job te vinden. Ook hier is een eenduidige communicatie een vereiste.

Men moet kort op de bal spelen. Hiervoor is een vertaalslag van het overkoepelend Vlaamse kader naar het lokale niveau noodzakelijk. Die vertaalslag resulteert in een lokaal actieplan inzake schooluitval dat samen met alle lokale actoren binnen Welzijn, Jeugdhulp, Werk, politie en Justitie wordt opgesteld. Het is echter niet duidelijk wie welke verantwoordelijkheid concreet dient op te nemen. Kan een concrete taakverdeling worden vooropgesteld?

De Vlor merkte op dat een aantal groepen niet in de conceptnota aan bod komen, zoals zieke leerlingen, kinderen met ernstige of meervoudige beperkingen en kinderen die vrijgesteld worden van de leerplicht. De spreker vraagt zich af hoe de indicator vroegtijdig schoolverlaten vormt krijgt en verfijnd kan worden voor het buitengewoon onderwijs. Enkel de jongeren die een traject afronden, worden als gekwalificeerd beschouwd terwijl heel wat jongeren een individueel traject afwerken en hiervoor een gedifferentieerde studiesanctionering krijgen.

Daarnaast mag men het belang van de familiale actoren niet onderschatten. Voornamelijk voor sociaal zwakkere gezinnen en gezinnen van vreemde herkomst is het van groot belang om de ouders mee te betrekken in de schoolloopbaan van hun kind. Voor deze groepen is schoolnabijheid ook een belangrijke voorwaarde om kinderen naar school te laten gaan.

Men dient te vermijden dat jongeren door een taalachterstand een leerachterstand oplopen, onderweg gedemotiveerd geraken en uiteindelijk schoolmoe worden. Ook in dit verband is het stimuleren van de betrokkenheid van ouders bij de schoolloopbaan van hun kinderen erg belangrijk.

Het verstrengen van de definitie van problematische afwezigheid is een goede maatregel. Voor het nemen ervan moesten in de loop van 2015 een aantal decretale aanpassingen worden doorgevoerd. Nu wordt er hieromtrent een aantal acties opgestart. Met name is er een actie van start gegaan waarbij scholen vanaf

vijftien B-codes een melding maken aan AgODi. Hoe evalueert de minister deze actie? Verder is er een actie opgestart waarbij het CLB spijbelaars mee opvolgt ten laatste vanaf vijf halve dagen afwezigheid. Hoe wordt het verloop van deze actie geëvalueerd? Hoe wordt de verstrenging van de problematische afwezigheid geëvalueerd? Zijn er opmerkelijke cijfergegevens wat de problematische afwezigheid van leerlingen betreft?

NEET-jongeren zijn niet altijd bekend bij de VDAB omdat ze onder de radar blijven. Toch is het belangrijk om ook naar deze groep jongeren gerichte acties te ondernemen. De groep die niet langer in aanmerking komt voor een inschakelingsuitkering schrijft zich mogelijk niet meer in bij de VDAB. Hierdoor worden de kansen op begeleiding, opleiding en tewerkstelling nog kleiner en zal het aantal NEET-jongeren kunnen stijgen. Daarom wordt veel belang gehecht aan een goede informatie over de rechten van die jongeren. Hoe verloopt de koppeling tussen de databanken van Onderwijs en Werk? Zijn beide reeds gekoppeld?

Een Vlaamse spijbelambtenaar wordt aangesteld voor het begeleiden, opvolgen en evalueren van het actieplan 'Samen tegen schooluitval'. De Vlor is van oordeel dat de middelen om het leerrecht te garanderen zo dicht mogelijk bij de leerling moet worden ingezet. Kan de aanstelling van de spijbelambtenaar dit garanderen?

2.2. Tussenkomen van Caroline Gennez

Caroline Gennez vindt het positief dat in de conceptnota een totaalaanpak tegen schooluitval wordt naar voor geschoven. De totaalaanpak is thematisch maar ook beleidsdomeinoverschrijdend van opzet. Dat is ook effectief nodig om aanklappend te kunnen werken. Het is positief dat alle actoren van Onderwijs, Welzijn en Werk duidelijk betrokken worden en dat dit gecoördineerd wordt vanuit het Departement Onderwijs. Het is ook een goede zaak dat een concreet actieplan aan de conceptnota wordt gekoppeld en dat men de resultaten van de verschillende acties kan monitoren en continu opvolgen. Het is wenselijk dat men inzet op informatierijke omgevingen zodat er tijdig kan worden ingegrepen bij risicoleerlingen.

Naast deze positieve algemene indruk, heeft de spreker enkele vragen en opmerkingen. Op het vlak van coördinatie, preventie, interventie en compensatie is er op dit moment minder duidelijkheid met betrekking tot de vooropgestelde acties. In actie 13 onder het luik coördinatie is er sprake van afspraken met de VDAB tegen september 2015 omtrent het activeringsbeleid, zowel op lokaal als op Vlaams niveau. Wat is daar vandaag de stand van zaken? Hetzelfde geldt voor actie 15 onder het luik coördinatie. Daar gaat het over duidelijke krachtlijnen voor de aanpak van de spijbelproblematiek. Zijn die opgesteld en gecommuniceerd aan de onderwijskoepels, de scholen en eventueel andere stakeholders zoals politie en parket? In actie 16 gaat het over het samenwerkingsprotocol met AGoDi. In welke mate kunnen de parketten sneller ingrijpen bij problematisch spijbelgedrag? Is er daar uniformiteit? Worden de afspraken goed opgevolgd door de verschillende parketten?

Inzake de acties rond preventie zou tegen april 2016 het eindrapport rond kleuterparticipatie worden opgeleverd. Wat is de stand van zaken? Volgens actie 27 zou de inspectie in 2015 de kwaliteit van het zorg- en talenbeleid doorlichten en hierover rapporteren. Is dat inmiddels gebeurd en kan het parlement daar inzage van krijgen? Actie 29 heeft betrekking op de rol van de ouderkoepelverenigingen inzake spijbelen, pesten, vroegtijdig schoolverlaten en luxeverzuim in de nieuwe beheersovereenkomst. Is die beheersovereenkomst intussen afgesloten en kan het parlement worden ingelicht over de verschillende facetten die er in zijn opgenomen?

Nog in 2015 zouden er nieuwe afspraken worden gemaakt met de pedagogische begeleidingsdiensten over de ondersteuning van scholen bij het uittekenen van flexibele leerwegen, evenals het gebruik van zittenblijven en herexamens. Is die overeenkomst afgerond? Wat is de impact op het terrein van die afspraken met de pedagogische begeleidingsdiensten? Volgens actie 42 werken de pedagogische begeleidingsdiensten een aanbod uit om scholen te ondersteunen. Is dat opgenomen in die afspraken?

Onder het luik compensatie situeert zich actie 49. Het gaat om de reflectietool voor jongeren om hen beter te informeren over alle bestaande flexibele leerwegen. Wat is de stand van zaken? Actie 51 gaat over de opstart van het Erasmustraject en GO! en de opvolging van de resultaten van deze projecten. Deze acties moesten in 2015 of dit schooljaar zijn afgerond. Kan de minister iets concreter zijn over de timing van de verschillende acties?

Sp.a is geen voorstander van het terugvorderen van de schooltoelage bij problematische afwezigheid. In deze conceptnota wordt daar wel nog aan vastgehouden. Over de partijgrenzen heen hebben een aantal collega's aangegeven hiervan geen voorstander meer te zijn. Ook de ombudsman heeft hiertegen bezwaren geuit in deze commissie. Zal dit worden aangepast in de conceptnota?

Problematische schooluitval kan niet los worden gezien van de mate waarin jongeren zich goed of slecht op school voelen. Het is belangrijk dat men in de conceptnota focust op pesten, maar er is ook een bredere insteek nodig om de 'sense of belonging' van de leerlingen en leerkrachten op school te vergroten. Inzake het zich verbonden voelen met de school en er zich thuis voelen, scoort België volgens de OESO het op één na laagste van alle OESO-landen. Een bredere insteek is daarom nodig, bijvoorbeeld door in te zetten op de waardering van de thuistaal en de thuiscultuur, de diversiteit in het lerarencorps, de diversiteit in het lesmateriaal enzovoort. Ook die aspecten moeten hun plaats krijgen in een conceptnota tegen schooluitval.

2.3. Tussenkost van Jo De Ro

Jo De Ro zegt dat men anno 2016 in Vlaanderen weinig of niets is zonder een diploma of een beroepskwalificatie. De tijd dat men op veertien of zestien jaar uit het onderwijs kon uitstromen om vervolgens door een fabriek te worden opgepikt, is voorbij.

De gemiddelde daling van de vroegtijdige schoolverlaters in Vlaanderen is absoluut toe te juichen. Anderzijds blijven de cijfers in de grote en kleinere steden en in sommige zones toch wel zorgwekkend. De betrokken beleidsdomeinen hebben er alle belang bij om daarop te focussen, vooral omdat de jonge bevolking in die steden aan het toenemen is. Het gaat dan bijvoorbeeld over Antwerpen, Brussel, Mechelen en Vilvoorde waar het cijfer boven de 20% ligt. Als men verder inzoomt op jongens of indicatorleerlingen, dan gaat het over cijfers die zelfs vlot over de 30% of 40% gaan. Dit zou iedereen tot een grote 'sense of urgency' moeten aanzetten.

Het is goed dat de conceptnota linken legt met een aantal voorspellende factoren. Elementen als NEET-jongeren en spijbelen zijn daarin duidelijk aanwezig. Ook het aantal scholen waarin jongeren gepasseerd zijn, kunnen een belangrijke voorspeller zijn. Het feit dat jongeren voortdurend van school veranderen, moet minstens een even groot knipperlicht betekenen in de data die worden bijgehouden.

Gesprekken met mensen uit het secundair onderwijs, meer in het bijzonder uit het (deeltijds) beroepssecundair onderwijs, en met spijbelteams leren dat de band van Onderwijs met Welzijn cruciaal is. Het is echter niet in elke regio van Vlaanderen evident om binnen Welzijn plaats te vinden voor deze jongeren of zelfs om Welzijn als een partner te zien. Het is wraakroepend om vast te stellen dat de welzijnssector weigert om jongeren met anderstalige ouders in de regio Halle-Vilvoorde te helpen. De spreker ziet dit als een abdicatie van wat de overheid zou moeten doen.

Uit ervaringen in Vilvoorde en andere steden die de afgelopen jaren hebben moeten experimenteren, blijkt dat de ideale formule inhoudt dat alle betrokken diensten samenwerken en dat de formule van de rondetafel werkt. Vandaag bestaat echter nog te vaak de verdedigingsreflex om zich achter het beroeps- of ambtsgeheim te verschuilen. Uitgaande van het belang van het kind of de jongere en bij uitbreiding van de maatschappij, kan dat niet langer worden getolereerd. Hierover moet snel duidelijkheid worden gecreëerd. Iedereen moet vanuit zijn functie rond het kind of de jongere kunnen werken vanuit een toekomstgericht traject.

Het is een goede zaak dat de conceptnota een aantal procedures en termijnen verkort, bijvoorbeeld de versnelling van de signaalfunctie. Maar een mentaliteit om tijdig te melden of zelf problematisch gedrag te observeren, is eveneens cruciaal. Dit mag zich niet in de marge van het onderwijs situeren, maar moet zich in de corebusiness bevinden.

De kern van het verhaal in deze conceptnota is: niemand loslaten en een aanklappend beleid voeren. De drie ministers hebben hoge ambities geuit in verband met de flexibele trajecten op maat van de leerlingen. Wie gaat in dat verband de regie voeren? Wanneer zullen die principes verder ontplooid worden?

Rond het duaal leren leven er op het terrein hoge verwachtingen maar ook vragen. Wanneer zal het uniforme contract kunnen worden aangeboden? Specifiek in de regio waarin de spreker politiek actief is, heeft de Franse Gemeenschap ook een traject rond leercontracten. De centra voor leren en werken vrezen daar de concurrentie als Vlaanderen niet sneller vooruitgaat.

Voor Open Vld is preventie altijd belangrijker dan sanctionering. Een stok achter de deur is echter wel nuttig. Over de efficiëntie van de terugvordering van schooltoelagen is al veel gedebatteerd. Als er andere formules zijn, is dit debat een goede gelegenheid om ze mee te geven. Wellicht heeft de integrale jeugdhulp meer kansen om in te grijpen in een gezin, achter de façade, dan dat Onderwijs dat heeft bij het terugvorderen van schooltoelagen.

De aanstelling van een Vlaamse spijbelambtenaar is een goed initiatief. Hoe onafhankelijk kan die optreden? Indien die ambtenaar in sommige gemeenten of scholen slechte evoluties vaststelt, dan moet dit in alle onafhankelijkheid kunnen worden benoemd, zonder vrees te moeten hebben daarvoor op de vingers te worden getikt.

De Kinderrechtencommissaris is in zijn advies positief over de versterking van het beleid, maar hij stelt ook een aantal terechte vragen. De toegang van de lokale besturen tot de beschikbare data moet veel vlotter verlopen. Er is gebleken dat sommige partners meer informatie hebben dan andere. De Kinderrechtencommissaris vraagt ook naar de verfijning van de codes rond tuchtmaatregelen. Het is bekend dat het schoolshoppen niet alleen te maken heeft met de leerlingen en de ouders, maar vaak ook het gevolg is van iets te snel optreden van scholen in het kader van de definitieve uitsluiting.

Jo De Ro onderschrijft ook het pleidooi van de Kinderrechtencommissaris inzake capaciteit in bepaalde kansarme wijken en regio's, zowel inzake Onderwijs als Welzijn. Hij stelt terechte vragen inzake het welbevinden en het antipestbeleid. Het herstelgericht werken, waarover aanvankelijk wat lacherig werd gedaan, wordt nu zelfs in justitiekringen als zeer efficiënt beschouwd, zeker wanneer het in een vroege fase gebeurt.

De rol van steden en OCMW's kan niet worden onderschat. Zij hebben een vlottere toegang tot data nodig. Wellicht moet hier ook de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur bij worden betrokken.

Tot slot waardeert de spreker de werking van organisaties als Jeugd en Stad, vzw Jong, ROJM, vzw Uit De Marge enzovoort. Zij zijn partners van zowel Welzijn als Onderwijs. Wellicht moeten die organisaties ook in het kader van de aanpak van de schooluitval wat meer aandacht krijgen. Samen staat men immers sterk.

2.4. Tussenkomsst van Jos De Meyer

Jos De Meyer vindt de conceptnota waardevol. Zo pakt de nota onder meer de problemen geïntegreerd aan. Preventie is erg belangrijk net zoals het stimuleren en ontwikkelen van flexibele leerwegen voor jongeren die uit de boot dreigen te vallen. Wat spijbelen betreft is niet alleen preventie belangrijk maar ook het zoeken naar sancties.

De Vlaamse Onderwijsraad is geen voorstander van het aanstellen van een spijbelambtenaar. Hoe ziet de minister dit? Het Kinderrechtencommissariaat vraagt dat de onderwijsinspectie ook bevoegd wordt om bewarende en tuchtmaatregelen te monitoren om zo een sanctiebeleid op school te evalueren en bij te sturen. Wat denkt de minister hierover?

2.5. Tussenkomsst van Ann Brussel

Ann Brussel vindt het terecht dat in de conceptnota de lerarenopleiding wordt vernoemd. Het is belangrijk om aan leerkrachten duidelijk te maken dat een positieve kijk op jongeren met leermoeilijkheden of andere problemen nodig is om de moeilijkheden niet erger te maken. Het herkennen van signalen van demotivatie hoort daarbij. Daarnaast vindt zij dat er minder snel C-attesten moeten uitgereikt worden. Zij kunnen het gevolg zijn van schoolmoeheid maar liggen soms ook aan de basis. Dat geldt ook voor B-attesten die te weinig rekening houden met de interesses van leerlingen. Net als Jo De Ro vindt zij de adviezen van het Kinderrechtencommissariaat erg waardevol. Zo vindt het monitoren van bewarende en tuchtmaatregelen van door de onderwijsinspectie een goed voorstel. Uit de jaarverslagen van het KRC blijkt elk jaar dat er grote verschillen zijn in het sanctiebeleid tussen scholen. Een ander belangrijk voorstel vindt zij het oprichten van een onafhankelijke instantie om te bemiddelen bij pestincidenten.

Tot slot wijst Ann Brussel erop dat in Brussel de voorbije jaren werk werd gemaakt van spijbelen, onder meer door de vzw Time-Out Brussel, gefinancierd door de VGC. Er bestaat dus al een structuur. Ze begrijpt daarom niet waarom in de conceptnota wordt verwezen naar het Brusselse intersectorale regionale overleg jeugdhulp. Betekent dit dat er een andere organisatiewijze komt en zal de Vlaamse overheid zorgen voor de financiering?

2.6. Tussenkomsst van Koen Daniëls

Koen Daniëls vraagt om de aanpak van spijbelen en andere gerelateerde problemen eveneens buiten de schoolcontext te zien omdat jongeren vormingen

volgen buiten het schoolkader. Daarnaast wordt bij de hardnekkige spijbelaars voorbijgegaan aan jongeren die geen Nederlands kennen. Een intensieve taalbegeleiding is noodzakelijk in dat geval. Het halveren van het aantal halve dagen problematische afwezigheid van dertig naar vijftien vindt hij een goede maatregel. Kan de minister cijfers geven over hoeveel leerlingen in dat geval problematisch zouden gespijbeld hebben in het verleden?

Uit de tabel op pagina 14 maakt hij op dat 4,4 procent deels geslaagd is op het einde van het schooljaar waarin voor het eerst problematisch werd gespijbeld. Wat moet begrepen worden onder 'deels geslaagd'?

Op pagina 27 leest hij dat er veel zal overlegt worden tussen het IROJ, de netwerken leerrecht enzovoort. Hij vreest dat er veel gesproken zal worden over jongeren maar dat er daardoor te weinig tijd zal zijn om te werken mét jongeren. Expertise delen is belangrijk maar hoe zal de minister vermijden dat een probleem ontstaat zoals bij integrale jeugdhulp?

Verder leest hij op pagina 17 dat 13% tot 16% van de jongeren in dbso te oriënteren is naar tewerkstelling. In het licht van de arbeidsmarktrijpheid van deze jongeren moeten die cijfers wellicht genuanceerd worden.

Wat de rol van de inspectie betreft op pagina 37, zal ingezoomd worden op het zittenblijven. Heeft de minister al bijstellingen aangebracht aan de richtlijnen voor de inspectie voor bijkomende proeven en uitgestelde beslissingen als kans om jongeren toch nog een kwalificatie of diploma te laten verwerven?

Bij het stimuleren van flexibele leerwegen op pagina 40 en 41 leest hij dat jongeren zouden mogen overgaan mits wegwerking van de tekorten in het volgende jaar. Hij waarschuwt voor de gevaren hiervan en verwijst naar de gevolgen van de flexibilisering in het hoger onderwijs. De leerstof is bovendien opgebouwd uit verschillende onderdelen waarvan de kennis van eerdere onderdelen noodzakelijk is om te kunnen verder gaan in het volgende jaar.

Hij verwittigt ook voor het gevaar dat scholen worden aangezet tot het sneller uitreiken van een diploma of getuigschrift om het aandeel ongekwalificeerde uitstroom te doen dalen. Het gevolg is een diplomadevaluatie.

Als slot merkt hij op dat leerkrachten in de eerste plaats moeten kunnen doen wat ze moeten doen, namelijk les geven. In hoeverre verwacht de minister dat lesgevers meewerken aan de voorgestelde maatregelen?

2.7. Tussenkoms van Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman wijst er op dat op lokaal niveau ook al acties werden op touw gezet om spijbelen tegen te gaan. Zij zijn ook terug te vinden in het advies van het KRC en kunnen als inspiratiebron dienen voor het Vlaams niveau. Zij vraagt dat de cijfers die beschikbaar zijn op Vlaams niveau snel en automatisch kunnen doorgestuurd worden naar het lokale niveau. In het advies van de Kinderrechtencommissaris wordt ook het belang van taal benadrukt, met eveneens aandacht voor de thuistaal. Dat komt weinig aan bod in de conceptnota. Zal de minister hiermee rekening houden?

De kinderrechtencommissaris legt verder de klemtoon op een positief en participatief schoolklimaat. De spreker vraagt om dit verder uit te werken. Zij wijst ook op het belang van preventie en het zeer vroeg ingrijpen, zelfs bij kleuters en al in de kinderopvang. Er zou een zeer geleidelijke overgang moeten komen van de zorgcomponent naar de pedagogische component in het continuüm van kinderopvang over kleuterschool naar lagere school. Zoals in vele

maatregelen en conceptnota's van de Vlaamse Regering wordt er een rol weggelegd voor de CLB's, maar de vraag stelt zich telkens opnieuw in hoeverre deze extra taken nog haalbaar zijn. Met welke aanbevelingen van de Vlor en het KRC zal de minister rekening houden?

2.8. Tussenkomsst van Kathleen Helsen

Kathleen Helsen stelt vast dat het vroegere Spijbelactieplan niet geleid heeft tot een daling van het aantal spijbelaars, integendeel. Zij heeft goede hoop dat met de voorgestelde maatregelen het tij kan gekeerd worden omdat voor de eerste keer het accent sterk op preventie wordt gelegd. Zowel het welbevinden als de betrokkenheid van leerlingen zijn van cruciaal belang om gemotiveerd naar school te blijven gaan. Een ander positief element van de conceptnota is dat wordt voorgesteld om nog sneller in te grijpen. Hoe langer jongeren wegblijven van school, hoe moeilijker het wordt om ze terug op de schoolbank te krijgen. Belangrijk is verder dat in de nota aandacht is voor een onderwijsaanbod op maat van jongeren met flexibele leertrajecten, de POT's en voortrajecten. De spreker staat ook achter het idee van een leerrecht, en niet alleen een leerplicht.

Daarnaast heeft Kathleen Helsen een aantal bekommernissen. De Vlor haalt terecht het belang aan van betrokkenheid en welbevinden. Zij vraagt in hoeverre de bestaande instrumenten om hierrond te werken gekend zijn en gebruikt worden.

De flexibele leertrajecten zijn niet nieuw. In bepaalde regio's stelt er zich echter een probleem met een te beperkt aanbod aan POT's en voortrajecten.

Tijdens het werkbezoek van de commissie aan de CLB's in Leuven en Gent kregen de deelnemers een goede kijk op de werking van de netwerken leerrecht. De spreker is ervan overtuigd dat het niet gaat om overleg dat geen meerwaarde heeft maar dat partners er integendeel mekaar vinden om na te gaan welke het meest geschikte aanbod is op maat van de jongere. Wat zorgen baart, is dat de financiële ondersteuning door de provincies wordt stopgezet.

Cruciaal is de professionalisering op het werkveld. Dat weinig gewerkt wordt met flexibele leertrajecten heeft vaak te maken met het gebrek aan kennis van de mogelijkheden.

Kathleen Helsen gelooft niet sterk in sanctionerende maatregelen omdat in het verleden gebleken is dat ze weinig effect hebben. Voor sanctionerende maatregelen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan, zoals een duidelijke link met het probleemgedrag en een onmiddellijk ingrijpen. Als overheid is het moeilijk om hieraan te voldoen. Ze vraagt dan ook om daar niet te veel op in te zetten maar de klemtoon te leggen op preventie.

Het Vlaams onderwijs moet evolueren naar een onderwijs dat zeer sterk ontwikkelings- en leerlinggericht werkt waarin stimuleren, motiveren en coachen centraal staan. Verder is er meer aandacht nodig voor de samenwerking tussen school en ouders om samen verantwoordelijkheid te nemen en na te gaan hoe ze jongeren de beste groeikansen kunnen bieden.

3. Antwoorden van de minister en repliek

Minister *Hilde Crevits* stelt vast dat ze in het algemeen appreciatie heeft gehoord voor de conceptnota. Schooluitval is een complex probleem dat niet eenvoudig opgelost kan worden. De evoluties van de voorbije jaren tonen echter aan dat er verbetering is en dat de genomen maatregelen effect hebben. Ook voor spijbelen is er een lichte verbetering. De voorgestelde maatregelen zijn op twee vlakken

innovatief: er worden drie beleidsdomeinen betrokken en er wordt geïntegreerd gewerkt.

Zij is het eens dat het gaat om een verhaal van rechten en plichten waarbij een goede balans zal moeten worden gevonden. Dat zal tot uiting komen in een actieplan waarbij de suggesties van Vlor, KRC en de parlementsleden verwerkt worden in nog meer concrete acties.

Wat de communicatie met de ouders betreft, is de ouderbetrokkenheid binnen een school cruciaal voor het van nabij kunnen opvolgen van jongeren. Dat is een opdracht van de ouderkoepels waarmee een samenwerkingsovereenkomst werd afgesloten.

Wat sancties betreft, is de minister geen voorstander van maatregelen zoals het intrekken van studiebeurzen. Anderzijds veronderstelt het ontvangen van een toelage om te studeren, participatie. De sanctie is nog opgenomen in het plan omdat er nog geen beter alternatief werd gevonden. De maatregel is niet geschrapt omdat de Vlaamse Regering van oordeel is dat een wederzijds engagement noodzakelijk is. Ook al is er geen leerplicht bij kleuters, toch wordt verwacht dat zij voldoende naar school gaan als ze ingeschreven zijn. Het is bekend dat het de kans op leerachterstand verkleint.

Het lokale niveau is voor minister Crevits het beste niveau om actie te voeren tegen spijbelen. Zij verwijst naar Antwerpen en Mechelen als voorbeeld.

Op de vraag van Ingeborg De Meulemeester antwoordt de minister dat kinderen met ernstige meervoudige beperkingen niet tot de doelgroep behoren van het toekomstige actieplan. Zij hebben vrijstelling van leerplicht. De Onderwijsinspectie heeft indicatoren uitgewerkt. De B-codes zijn nog niet uitgewerkt maar komen er vanaf september 2016.

De procedure voor de aanwerving van de spijbelambtenaar loopt.

De eerste gesprekken met de VDAB hebben plaats gevonden. Minister Philippe Muyters en zijzelf zijn het eens over wat ze willen bereiken maar het moet nog praktische geïmplementeerd worden.

De Vlaamse krachtlijnen zijn gecommuniceerd op 16 december 2015 maar er is tijd nodig voor de lokale implementatie.

Het eindrapport over kleuterparticipatie is nog niet klaar omdat het inhoudelijk nog niet sterk genoeg is.

Kwaliteit van de zorg en het talenbeleid neemt de inspectie op in de Onderwijs-spiegel die in april 2016 wordt voorgesteld.

Flexibele leertrajecten moeten nog verder uitgewerkt worden op het terrein. De oproepen worden momenteel verwerkt en in het derde schooltrimester krijgen de aanbieders al dan niet groen licht. De eerste zullen starten in september 2016 gebruikmakend van de time-outmiddelen. In 2017 kunnen ook de middelen van de POT's gebruikt worden.

Wat de onafhankelijkheid van de spijbelambtenaar betreft en de kritische bedenkingen van de Vlor en de Kinderrechtencommissaris heeft de benaming spijbelambtenaar misschien verkeerde verwachtingen gewekt. Hij/zij moet de voortgang van het plan bewaken en de knelpunten en verbeterpunten signaleren aan het beleid. Wat de opmerking van de Vlor betreft over het delen van data tussen steden en OCMW's stelt zich een privacyprobleem.

Wat de inspectie en het sanctioneringsbeleid betreft, merkt de minister op dat momenteel het debat loopt over Inspectie 2.0. De minister heeft geen fundamentele bezwaren om in de richtlijnen te vragen om meer gebruik te maken van herexamens. Maar het kan geen recht zijn van elke leerling in eender welke situatie. Dat zou immers betekenen dat er systematisch een tweede zitting zou moeten georganiseerd worden in alle Vlaamse scholen.

In het definitieve actieplan wordt er nog een luik over Brussel toegevoegd. Het netwerk leerrecht blijft behouden omdat het lokaal verankerd is. Er zal pas worden overgegaan tot een intersectoraal regionaal overleg jeugdhulp wanneer het nodig is. Er wordt niets nieuws opgericht maar gebruik gemaakt van de lokale netwerken. Het IROJ initieert alleen waar nog geen netwerk leerrecht bestaat. Daarna stopt de taak van het IROJ. Het zal verder verduidelijkt worden in het definitieve actieplan.

Het rapport 'Wie is er niet als de schoolbel rinkelt?' wordt zo snel als mogelijk online gezet.

'Deels geslaagd' betekent een B-attest.

De minister zegt dat het de bedoeling is om de schoolloopbaan zonder studievertraging te vervolmaken. Flexibele leerwegen kunnen hiervoor zorgen in het geval van een tijdelijke uitval. Het is geenszins de bedoeling om een diploma of getuigschrift te devalueren.

Het is een evidentie dat lesgeven de hoofdtaak van leerkrachten is. De voorliggende conceptnota is bedoeld om na te gaan wat te doen in het geval leerlingen moeilijkheden ondervinden met als spijbelgedrag als gevolg. Leerkrachten kunnen terugvallen op een zorgnetwerk.

De rol van de CLB's bij spijbelgedrag moet verder gevoerd worden in het kader van het debat over de toekomst van de CLB's. CLB's hebben inderdaad al veel taken maar het is ook de wens van de CLB's om eerste aanspreekpunt te zijn, ook in het kader van integrale jeugdhulp. De minister is hevig voorstander van het behoud van de draaischijffunctie van de CLB's. Maar uit de doorlichting blijkt ook dat er pijnpunten zijn zoals versnippering en kennisdeling die zonder taboes moeten aangepakt worden.

Met Kathleen Helsen deelt zij de zorg voor het welbevinden op de school. Zij deelt niet de mening dat de Vlaamse scholen hierop slecht zouden scoren. Uit het OESO-rapport 'Education at a glance 2015' blijkt dat op bepaalde punten er zeer hoge scores worden behaald (zie ook *Actuele vragen* VI.Parl. 2015-16, nr. 84). Er zich bewust van dat het mogelijks een gevaarlijke uitspraak is, zegt de minister dat scholen nooit welzijnsvoorzieningen kunnen worden. Het blijven instanties waar kennis wordt overgedragen maar met aandacht voor het welzijn van jongeren.

Koen Daniëls repliceert dat de 4,4% uit de tabel op pagina 14 niet overeenkomt met de B-attesten. Bovendien kan ook een leerling met een A-attest op bepaalde onderdelen niet geslaagd zijn. De tabel zou beter opgedeeld worden in A-, B- en C-attesten. Namens de minister verwijst *Leen Van Heurck*, raadgever, naar voetnoot 18 in de conceptnota voor de verklaring van de term 'deels geslaagd'. Het feit blijft volgens *Koen Daniëls* dat het niet overeenstemt met de cijfers waarover hij beschikt. De *minister* zal het verder nakijken.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Ingeborg DE MEULEMEESTER
Jo DE RO,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AgODi	Agentschap voor Onderwijsdiensten
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
dbso	deeltijds beroepssecundair onderwijs
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
IROJ	Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp
KRC	Kinderrechtencommissariaat
NEET	not in education, employment or training
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
POT	persoonlijk ontwikkelingstraject
ROJM	Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
vzw	vereniging zonder winstoogmerk